

**АНАЛИЗ НА ПРОТИВОПОЖАРНАТА ОБСТАНОВКА И
ДЕЙНОСТТА НА РАЙОННА ПРОТИВОПОЖАРНА СЛУЖБА В
ПОЛУПЛАНИНСКА ОБЛАСТ**

Иво С. Дочев

докторант във Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“

Катедра „Строителство на сгради и съоръжения“

e-mail: ivodochev@abv.bg

РЕЗЮМЕ: За да се създаде модел на районна противопожарна служба е необходимо да се анализират противопожарната обстановка за определен период от време в това число стопанисваните и охраняеми гори, причините за възникване на горските пожари, пожарите в производствени предприятия, битови и обществени сгради, произшествия и аварии както и дейността по предотвратяването и отстраняването им от страна на противопожарната служба. С тази цел са изследвани, анализирани и представени в графичен вид тези основни характеристики за една конкретна област – Търговище. Тези данни са въз основа на географска информационна система (ГИС) и всички достъпни информационни източници.

Ключови думи: пожари, причини, гори, произшествия, последици, дейност на ПБЗН

ANALYSIS OF THE FIRE-FIGHTING SITUATION AND THE ACTIVITY OF THE DISTRICT FIRE-FIGHTING SERVICE IN A HILLY AREA

Ivo Dochev

VFU "Chernorizets Hrabar" – PhD student

Dept . "Construction of buildings",

KK."Drujba", Варна, e-mail: ivodochev@abv.bg

ABSTRACT: To create a model of a district fire service is necessary to analyze the fire situation for a certain period of time including managed and protected forests, the causes of forest fires, fires in manufacturing plants, domestic and public buildings, accidents and breakdowns as well as the activity of their prevention and removal by the fire department. With this purpose have been researched, analyzed and presented graphically these basic characteristics for one specific area – Targovishte. This data is based on geographic information system (GIS) and all available information sources.

Keywords: fires, causes, forests, accidents, consequences, activity of PBZN

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Борбата с горски пожари се състои обикновено от превенция и борба с пожарите. Те се основават на предварително взети необходими мерки, за предотвратяване на възникването на пожара или задържане на огъня на минимални нива. За взимането на тези необходими мерки, при борбата с горските пожари, които включват, предотвратяване на възникването им или предотвратяването им да се превърнат в природно бедствие при възникване на такива, трябва да имаме достатъчна материална база и силна организация.

Тези организации се обуславят с: Наблюдение, комуникация и намеса.

Основният принцип за ранна намеса е забелязването на пожара; вторият принцип пък е уведомяването на компетентните органи за появата на пожара.

Като се анализират тези принципи за ранното откриване и своевременното уведомяване за пожар може да се обобщи:

Намаляване на риска от горски пожар

Намеса преди пожарът да добие бедствени, катастрофални положения

Укрепване на капацитета за борбата с горски пожари

Ефективен и икономичен начин за опазване на горите

Осигуряване на приемчивост и устойчивост на горите

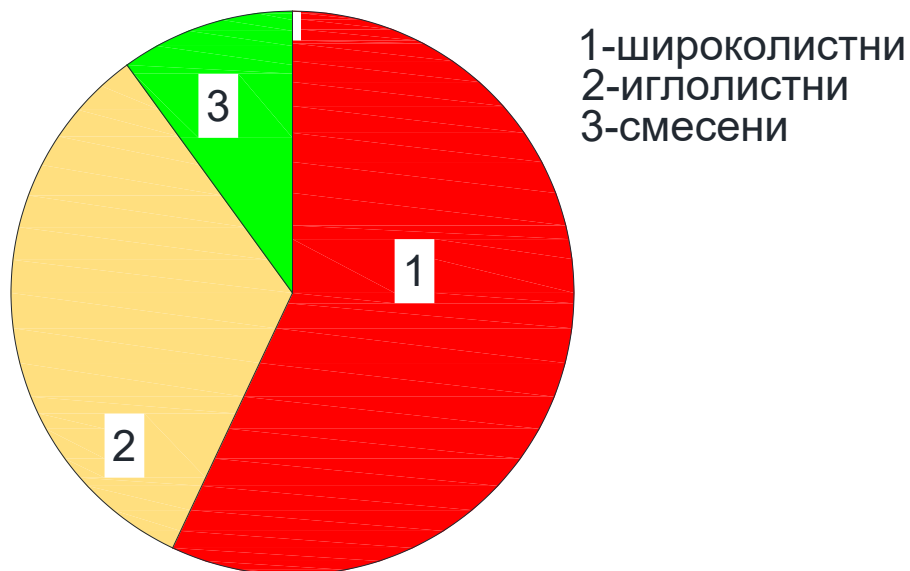
Чрез определяне на рисковите фактори, които могат да бъдат анализирани чрез използване на ГИС технологията ще се развие базовата инфраструктура и ще се направят съответните анализи. И по този начин с помощта на ГИС технологиите ще се направят бази за специално наблюдение на пожаро-чувствителната зона и цялата гора, бърз, надежден и гъвкав начин за намаляване на времето за намеса, което води до повишаване на степента за успех в борбата с горските пожари, съгл. [1,2,3].

2. ИЗЛОЖЕНИЕ

От обществена гледна точка(жизнени функции) горите, влияят благоприятно на водния режим и регулиране на климата, предотвратяване на ерозията и замърсяване на околната среда, а от друга гледна точка, с увеличаването на индустриализацията и урбанизацията, благоприятстват и проблемите свързани с въглеродният диоксид, който го складира, опазват биологичното разнообразие и др. Горските пожари са едни от основните причини за унищожаването на този природен феномен.

Според държавното лесничество, стопанисваните и охраняеми гори в община Търговище са 190 км² или 190000 дка [3]. Общината разполага с 31 защитени природни обекти, от тях 6 са забележителности. Ловно – туристическият район на територията на общината е 3000 декара, площта на курортните гори разположени в местността *Боаза* са 17 декара [4]. Горите в община Търговище заемат площ от над 23 % от територията на областта и са най – значимият ѝ ресурс. Освен огромно значение за биоразнообразието, горите са източник на важни икономически ползи за областта и хората. Средната възраст на горските масиви е 53 години. По степен на залесеност област Търговище е сред добре залесените области в България. Около 29 % от горските насаждения са с антропогенен произход, т.е. те са създадени чрез залесяване предимно на ерозирали и застрашени от ерозия горски територии и изоставени земеделски земи. Широколистните гори са около 57% от горския фонд, иглолистните – около 33%, а смесените – 10% – фиг.1.

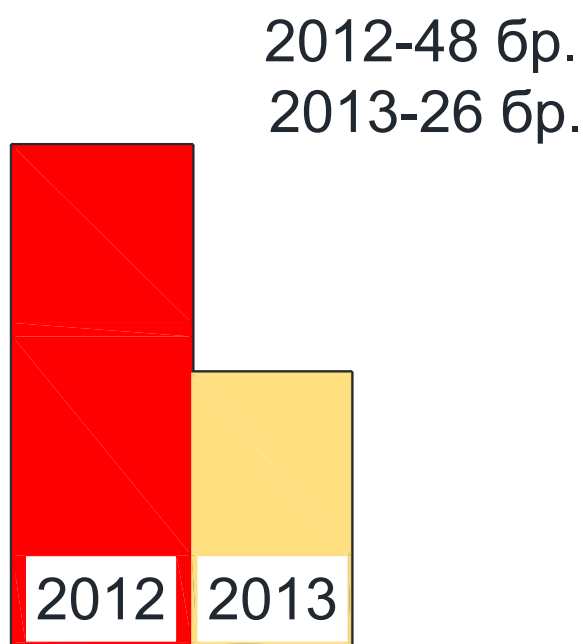
Гори

фиг.1

Почти няма лесонепригодни площи. Климатичните промени се свързват с повишаване на пожарната активност в горските екосистеми. Глобалното затопляне влияе върху състоянието на горимите материали и продължителността на периодите без валежи, което се явява и основна предпоставка за възникването и разпространението на горските пожари. Всяка година, вследствие на възникналите пожари в страната ни и в област Търговище биват унищожавани големи площи (хиляди хектари) горски насаждения, вследствие на което се търпят огромни икономически загуби. През изминалата година броят на горските пожари с щети в областта според статистиката [4], която се води в ИАГ е 48 за 2012 г. и съответно 26 за 2013 г.- фиг.2.

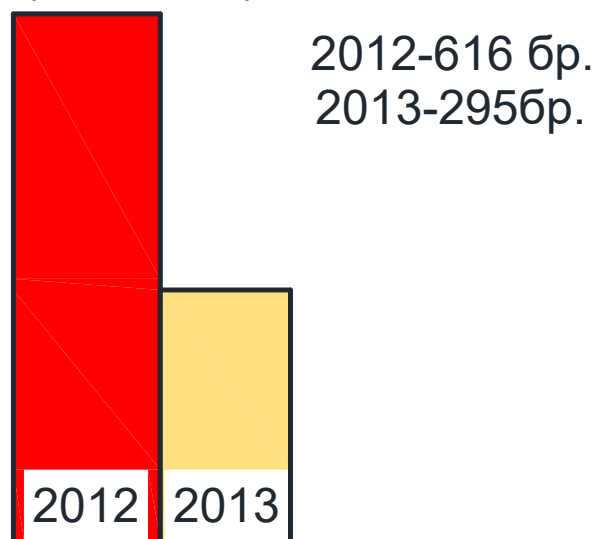
Пожари с щети

фиг.2

През периода службите на ПБЗН са реагирали общо на 629 повиквания. За 2012 година общият брой на излизанията са били 1002 бр. Причината за по-малкият брой повиквания е основно в по-малкото пожари без материални загуби. За 2013 г. броят им е 295, а за 2012 г. е 616, което е с 321 бр. по-малко в сравнение с 2012 г.

Повиквания за пожари (без щети)

фиг.3

Основна заслуга за ниският брой на пожарите без материални загуби има, както по високото качество на работата на служителите по направление ДПК, П и ПД, така и благоприятната метеорологична обстановка в страната през 2013 г.

С цел анализиране на причините за пожари, бедствията, извънредните ситуации, тяхната честота, последствия, реакцията и действието на противопожарните служби и екипи и последствията от тях и основните

проблеми при борбата с пожарите в област Търговище са получени данни от компетентните органи за периода от 2004–2014 г. включващи, възникването на пожарите по дата, час, месторазположението, подразделението в което е възникнал, координатите, продължителността, причината, метеорологичните данни, топографски данни, брой участвали служители и противопожарна техника (превозни средства, тежки специализирани машини, пожарни автомобили и др.) при гасенето, количеството материали за гасенето (вода и/или др.) и зоната на горенето.

фиг.4

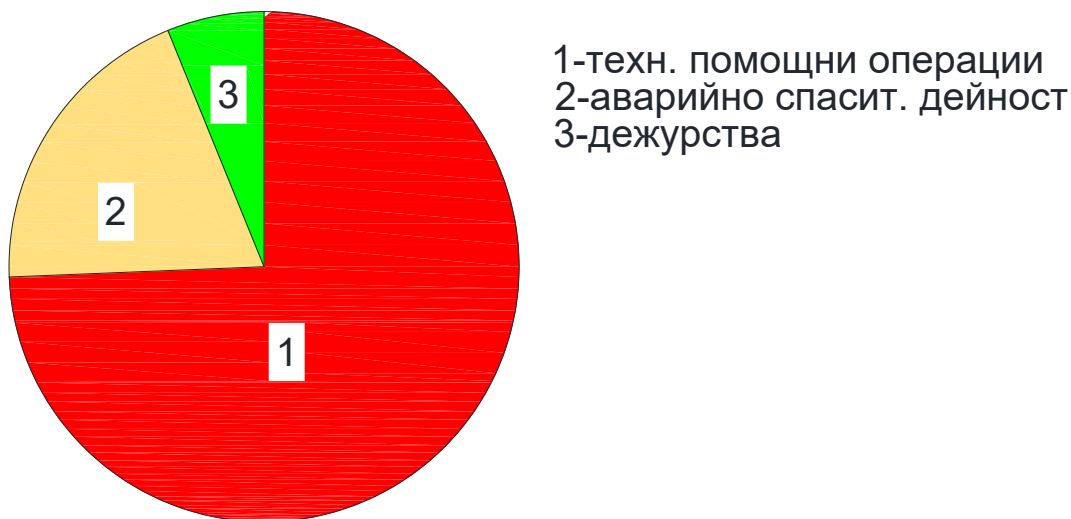
ОУ ПБЗН Търговище е участвало в ликвидирането на 596 бр. произшествия. Общо пожарите през отчетния период са 415 бр., от които 120 бр. са с материални загуби. В сравнение с 2012 г., броя на пожари с щети е намалял с 22 бр. Ако разгледаме данните по отрасли можем да забележим, че няма особена разлика в данните. Най-голям брой на пожарите с материални загуби е в отрасъл “жилищно стопанство” – 70 бр., като най-често причинители са самотно живеещи възрастни хора и късо съединение, а в

отрасъл “селско и рибно стопанство” се наблюдава най-голямо намаление – с 14 бр. спрямо предходната година.

Най-много пожари с нанесени материални загуби са ликвидирани от РСПБЗН – Търговище, където се отчита и най-висока интензивност на повикванията в региона – 0.66.

За периода службите на ПБЗН в областта са участвали в 38 аварийно-спасителни дейности, 145 технически помощни операции и 12 дежурства

Участия на службите на ПБЗН

фиг.5

Статистиката показва, че броят на лъжливите повиквания е по-нисък с 4 бр., като за 2013 година са регистрирани 19 лъжливи повиквания.

За 2013 г. при пожари са загинали двама души, докато през 2012 г. и 2016 г. няма загинали. През 2017 г. са загинали 5 души. От разпределението по причини за възникване на пожари в област Търговище най-голям е броят на

фиг.6

пожарите, предизвикани от “късо ел. съединение” – 52 бр.; следвани от произшествията “в процес на установяване” – 17 бр.; “небрежност при боравене с открит огън” – 13 бр.; “техническа неисправност” – 11 бр.; “неправилно ползване на отоплителни уреди” – 9 бр.; “природни явления” – 5 бр.; “неправилно ползване на нагревателни уреди” – 3 бр; “детска игра” – 3 бр.; ”строителна неисправност“ – 2 бр.; “самозапалване”– 2 бр. ; “Умисъл” - 2 бр.; “нарушена технология” – 1 бр.

Освен пожари на територията на областта възникват бедствия, извънредни ситуации и други инциденти информация за които е дадена по-долу. За годината има регистрирани 1 002 сигнала, от които 854 пожара и 148 други възникнали инциденти. Общата численост на хората, на които е оказано съдействие е 286 човека, от които 22 деца.

По видове произшествията са:

пожари с материални загуби – 142 бр.;

пожар без преки материални загуби – 712 бр.;

оказване помощ на пострадали граждани – 2 /оказана помощ на 2 човека/;

авария – 1;

битов /промишлен инцидент – 3 /оказана помощ на 3 човека/;

инцидент с опасни вещества и материали – 7 /събиране на разпилян живак - оказана помощ на 13 човека, от които 3 деца/;

оказване на помощ, издирване и/или спасяване – 4 /оказана помощ на 3 човека, оказано съдействие за откриване и изнасяне на 1 починал човек/;

катастрофа с транспортни средства – 7 /оказана помощ на 20 човека, оказано съдействие за изнасяне на 1 починал човек/;

техническа помощ – 109 /извличане катастрофирали автомобили и ТИР-ове и от снежни преспи, отваряне на заключени апартаменти, сваляне ледени висулки от покриви, отводняване наводнени мазета, залавяне змии и др. – оказана помощ на 232 човека, от които 19 деца. Оказано съдействие за изваждане на 1 удавен човек, за откриване и изнасяне на 12 починали човека, за 1 куче, за залавяне на 2 змии, за изваждане на 1 жива коза от кладенец, за сваляне на 1 котка от дърво, за извличане на 2 ТИР-а с 220 живи свине от преспите/;

лъжлив сигнал за тревога – 23.

С цел намаляване на броя на бедствията и последствията от тях РДПБЗН – Търговище са разработили препоръки към гражданите:

– Поддържайте електрическите проводници и щепсели в добро състояние.

– Не претоварвайте електрическата инсталация - включвайте големите консуматори (акумулиращи и готварски печки, бойлери и др.) в самостоятелни, усилен електрически кръгове.

– Избягвайте употребата на електрически разклонители и удължители.

– Винаги използвайте стандартни електрически предпазители.

– Изключвайте електрическите уреди, когато не ги използвате.

– Не прокарвайте кабели и проводници под пътеки, килими и други подобни.

– Подменете всички наранени или протрити проводници.

– Проверявайте, почиствайте и поддържайте редовно всички електрически уреди. Следвайте инструкциите на производителя при поддръжката им.

– Ако уредът отделя странна миризма, издава необичаен звук или кабелите се нагряват, извикайте лицензиран електротехник.

– Слагайте преносимите отоплителни уреди, електрическите печки, ютии и други подобни уреди на безопасно разстояние от мебели, пердета, килими и други.

– Уверете се, че всички електрически уреди са производство на лицензирани производители и отговарят на съответните изисквания.

При спешни ситуации:

– Ако уредът отделя странна миризма или работи по необичаен начин, изключете го от електрическата мрежа, но само ако това е безопасно.

– Ако във вашия дом възникне сериозна електрическа неизправност, третирайте я като пожар. Изключете електрическото захранване от главния прекъсвач и се обадете в пожарната служба. Съобщете на останалите обитатели. Активирайте пожарната аларма, ако има, и незабавно напуснете.

– Близките на възрастни хора, които ще прекарат отоплителния сезон сами в домовете си, да направят необходимото за проверка на ел. инсталацията и техническото състояние на отоплителните уреди, които ще се ползват, и периодично да обсъждат с възрастните си роднини основните правила при боравенето с тези уреди.

През юли, август и септември са преобладаващите големи по площ пожари в областта. Засегнати са 3390 дека(1,78%) горски територии, от които площта на върховите пожари е 427 декара.

Преките щети за горските територии и съоръженията в тях се оценяват приблизително на 63266 лв.

Основните причини за възникване на горски пожари са паленето на растителност (стърница и ливади) в близост до горски територии – 41%. Според произхода си пожарите през изминалата година се групират на възникнали поради: небрежност – 26%; естествени причини – 5%; умишлени палежи – 8%; неизвестни причини – 20% - фиг.6.

Пожари в горите - причини

фиг.7

Те се наблюдават, като трети пик в графиката за броя на горските пожари за този период. Този вид пожари не са били характерни в предишни периоди и ако продължат и в бъдеще, могат да предизвикат промени в нагласите и организацията на действията за тяхното предотвратяване.

Характерно за пожарите в горските територии на областта са наблюдаваните 2 пика – пролетен, през месеците февруари, март и до средата на април, и летен, през юли, август и септември. През 2010 г. и 2011 г., в горските територии на страната се наблюдава нов феномен – голям брой горски пожари в късна есен и дори в зимни условия.

3. Заключение

За ефективната работа на РД ПБЗН Търговище (реакцията и действието на противопожарните служби и екипи и последствията от тях) се препоръчва да се разработят планове за действие при различни бедствия, извънредни ситуации и пожари фиг.8:

Общински план за защита при бедствия,

Уточняване на маршрутите за почистване, извършен е преглед и контролно запускане на агрегата.

План на ОПУ Търговище за зимно поддържане на републиканската пътна мрежа, в т.ч. осигуряване на нужните количества сол, луга, фракция и калциев хлорид, както и необходимата техника.

План за зимно поддържане на общинската пътна мрежа, зареждане на училищата с горива, за медицинско обслужване на населението(например болни от хемодиализа, за временно настаняване бедстващи пътници и др.).

Проверка на общинските язовири, актуализиране списъка на потенциално опасните язовири.

План за сезонното обслужване на техниката (84 бр. машини за зимно поддържане на общинската пътна мрежа, два тежки влекача МТЛБ и БАТ , 5 противопожарни автомобили и един резерва в с. Макариополско).

План за почистване на деретата и речните корита извън населените места.

План от РЗИ на ЦСМП, указания за действие на населението, съгласуване осъществяването на радиационен контрол от РЗИ Русе.

План на ОУПБЗН за радиационно наблюдение (8 поста), които замерват три пъти в денонощието радиационния фон.

План график за подготовка на техниката, аварийни групи и др на ВиК.

Планове на Напоителни системи за наблюдение и денонощна охрана на язовирите.

План на ЕЕСистемен оператор за екипите и оборудването с техника за отстраняване на аварии.

План графици на РИО за натоварване, план за евакуация и мероприятията от дейността за привеждане на общината в по-високо състояние на готовност, графици за раздаване на калиев йодид и ИСЗ (индивидуални средства за защита) и проверка на ИСЗ в складовете, адресите на доставяне.

Периодична проверка работоспособността на агрегатите и системата за ранно предупреждение (оповестяване). От 136 сирени само 4 не са сработили. От колективните средства за защита три са в изправност, а до две няма достъп.

План на ВиК за действие в екстремни условия – изграден щаб за управление техниката

План на ОД „Земеделие”

План на ДАИ за повишаване на контрола

План за управление и минимизиране на рисковете за сигурността

План за действие на ОДБХ

План за засилване контрола по адресна регистрация за възможна бежанска вълна

Общински план за защита при пожари бедствия
Уточняване на маршрутите за почистване
План за зимно поддържане на републиканските пътища
План за зимно поддържане на общинските пътища
План за проверка на общинските язовири
План за сезонно обслужване на техниката
План за почистване на деретата и речните корита
План от РЗИ на ЦСМП(радиационен контрол)
План на ОУПБЗН за радиационен контрол
План график за подготовка на техниката на ВиК
Планове на Напоителни системи
План на ЕЕСистемен оператор
План графици на РИО
План за проверка на системата за оповестяване
План на ВиК за действие в екстремни условия
План на ОД"Земеделие"
План на ДАИ за повишаване на контрола
План за управление и минимизиране на риска
План за действие на ОДБХ
План за контрола при бежанска вълна

Фиг.8

4. Използвана литература

[1] Forest Fire in Europe, Middle East and North Africa, JRC Technical Reports, Institute for Environment and Sustainability, 2017

[2] Мелехов, И.С. Лесная пирология. Москва, 2007

[3] Софонов М.А., И.Г.Гольдаммер и др. Пожарная опасность в природных условиях. Красноярск, 2005

[4] Годишен отчетен доклад на изпълнителната агенция по горите за 2012 г.